

41. „Лицензирани“ агенции, преводачи и... преводи

Много хора не разбират какво означава да си „лицензиран“. Но на повечето „лицензиран“ им звучи някак си авторитетно, те си мислят, че всеки, който е лицензиран, е едва ли не „гъст“ с управниците и има повече права от нас, простосмъртните. А у нас да имаш повече права от другите е станало нещо като наша, родна „американска мечта“, само че с много по-гротескови очертания. У нас, всъщност, придобиването на повече права обикновено става чрез узурпиране, присвояване и мамене, но също и чрез „заработване“ на права по начини, които са под човешкото достойнство.

Тъй като според конституцията нашата икономика „се основава на свободната стопанска инициатива“, а „законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност“, това да придобиеш по-големи права от другите при извършване на стопанска дейност звучи в пълно противоречие с тези твърдения. Разбира се, има дейности, при които държавата си е наложила монопол, често без никаква видима причина или обосновка, явно заради икономически интереси, но тези дейности са определени както от конституцията, така и от специален закон за ограничаване на административното регулиране и административния контрол

върху стопанската дейност. Последният изрично посочва само за кои стопански дейности може да се установява лицензионен режим и затова съвсем категорично може да се каже, че нито един вид преводи от и на чужди езици не попада в такъв режим.

А все пак, възможно ли е да има и друг начин за „лицензиране“, без той да е регламентиран със закон? Не, не е възможно, но е възможно масово да се злоупотребява с невежеството на хората и да се твърди, че за някоя стопанска дейност има лицензионен режим. Такава дейност, за лош късмет на преводачите, се оказва преводаческата дейност. Но никъде, в нито един закон, наредба или правилник (включително и в прословутия „правилник“ на Външно) изобщо не се и намеква дори за съществуване на лицензионен режим за преводаческата дейност. Нещо повече, такъв намек няма и за дейността по извършване на официални преводи! Следователно, извършването на всички видове преводи е напълно законно без „лиценз“, който така и така няма от кого и въз основа на какво да бъде издаден.

Още преди около три години се опитах да получа от Външно потвърждение, че това е така, но и до ден днешен нямам отговор в този смисъл. Външно упорито поддържа мита за „оторизацията“, която било давало на агенциите (чрез привидните „договори“), за да „извършват“ официални преводи. А самите агенции са нарекли това извращение със закона „ли-

ценз“.

Години наред някои по-будни преводачи се опитват да разобличат лъжата на агенциите, които наричат както себе си, така и „своите“ преводачи „лицензирани“. Дори някои агенции се самозабравят и стигат дотам, че наричат „лицензирани“ дори преводите, минали през тях!

Някои от изказванията на преводачи, негодувачи от твърденията, че агенциите били лицензирани, все пак са оцелели, независимо от драконовската цензура, наложена в така наречените „преводачески“ форуми. Ето два цитата от началото на 2007 година:

„И стига с тези лицензи! Не разбрахте ли, че в България никой не раздава лицензи нито за преводи, нито за преводачи, нито за агенции.“

„А от тези измислени лицензи вече ми се повръща. Де що видиш реклама на бюрце или агенция за преводи – всичките все лицензирани от МВнР, че и преводачите им барабар с тях.“

Горните цитати са от дискусии, провели се цели пет години преди „фаталната“ 2012. От тях става съвсем ясно, че лъжливата реклама на агенциите за преводи не е от вчера. Години наред е процъфтявала лъжата, покровителствана от най-високо ниво. Благодарение на тази лъжа днес всеки потенциален клиент на преводач пита: „Вие лицензирани ли сте?“

„Какво означава „лицензирани“?“ – пи-

там аз на свой ред, когато ми зададат такъв въпрос. „Амии...“ – запъва се клиентът. Не знае. Просто мозъкът му е промит чрез непрекъснато втълпяване от реклами, че агенциите били „лицензирани“, че преводачите, за да могат да превеждат, също трябвало да са „лицензирани“ и че преводите, които клиентите получават, не можело да не са „лицензирани“!

Щетите, които са нанесени на свободната стопанска инициатива от лъжите на агенциите, са неимоверно големи. Те трудно биха могли да се измерят, защото са пуснали злокачествени разсейки сред цялото общество. Много малко хора, пренебрежимо малък брой, знаят със сигурност, че за преводаческата дейност няма установен лицензионен режим, че не съществуват нито „лицензирани“ агенции за преводи, нито „лицензирани“ преводачи, нито „лицензирани“ преводи. Още по-малък е броят на онези, които разбират, че рекламните на агенциите, съдържащи всякакви комбинации с прилагателното „лицензиран“, са подвеждащи и лъжливи, предназначени да примамат клиентите. А и да ги измамат.